

Betreffend: Positie paper ronde tafel gesprek 15 september 2022 uur over de recent gepubliceerde beleidsnota getiteld 'Doen waar Nederland goed in is'

Voor: de vaste commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking van de Tweede Kamer

Van: Stichting Agriterra, Dr. Marco Schouten (CEO)

Datum: 5 september 2022

In het kort: De combinatie tussen hulp en handel moet gevonden worden in de individuele BHOS instrumenten, en niet geografisch. Als treffend voorbeeld geven we 1 specifiek combi-instrument dat genegeerd wordt: MVO. Het stimuleren van Nederlandse topsectoren om hun maatschappelijke verantwoordelijkheid te nemen door hun kennis en kunde te ontsluiten voor hun collega's in ontwikkelingslanden (de zgn. Peer-2-Peer support).

Algemeen over de beleidsnota. Wij waarderen de beleidsnota **in het algemeen als positief**. In de inleiding wordt de complexiteit en verwevenheid van de wereldwijde problematiek geschetst. Hoofdstuk 1 is een sterk hoofdstuk over het handel en het verdien vermogen van Nederland; Hoofdstuk 2 is o.i. ook een sterk met een focus op wat werkt. Het aanbrengen van meer focus en extra investeringen in ontwikkelingssamenwerking beantwoordt, in onze ogen, zowel aan het voortdurend verbeteren van de effectiviteit, als aan het belang van ontwikkelingssamenwerking voor de problemen van vandaag en morgen. En zeker het centraal stellen van een resultaat georiënteerde werkwijze met in het middelpunt de doelstellingen en deadlines van de SDGs geeft richting, coherentie en stabiliteit.

Onze kritiek betreft vooral hoofdstuk 3, met de lovenswaardige ambitie om de beide hoofdstukken over hulp en handel te combineren. Indien succesvol kan dat voor een echte vernieuwing zorgen in beide beleidsvelden. Echter, de beleidsnotitie poogt die **combinatie van hulp en handel vooral geografisch** te vinden. Bij het naast elkaar leggen van de 2 landen-lijsten uit de 2 hoofdstukken blijkt (enigszins toevallig) dat in 14 landen zowel hulp als handel voor Nederland prioriteit hebben (de zgn. combinatie landen). O.i. is het **een misvatting** dat omdat in een combinatieland er 'toevallig' zowel een hulp- als een handelsagenda is, dat daar een natuurlijke samenhang/synergie tussen hulp en handel moet zijn. Sterker nog, het is waarschijnlijker dat beide agenda's elkaar verzwakken. Bijvoorbeeld, de praktijk leert dat een achterliggend Nederlands handelsbelang de vertrouwensrelatie tussen hulp partners sterk ondermijnt; ook zijn er vele voorbeelden van dat het geven van hulp marktverstrend werken voor het Nederlands bedrijfsleven.

Het is o.i. effectiever om de samenhang tussen hulp en handel niet geografisch te zoeken, maar in de individuele BHOS **instrumenten**. En om juist die BHOS instrumenten te selecteren en te promoten die zowel een sterke handelsmotivatie als een hulpmotivatatie (de 'combi-instrumenten') hebben. Belangrijk daarbij is te onderkennen dat naast deze combi-instrumenten er ook vele instrumenten zijn die zich daar niet voor lenen en exclusief 'hulp' of exclusief 'handel' zijn. Als je met deze bril kijkt naar het ter beschikking zijnde instrumentarium, zijn er veel combi-instrumenten te identificeren die vorm en inhoud kunnen geven aan gecombineerde hulp en handel agenda, die nu onderbelicht dan wel genegeerd worden.

Goed voorbeeld is '**Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen**' (MVO). De promotie van MVO is een instrument van het ministerie van BHOS wat o.i. onderbelicht is in de beleidsnota. NB: MVO gaat verder dan het in de beleidsnota genoemde instrument van IMVO, dat zich er vooral richt dat een Nederlands bedrijf niet internationaal betrokken raakt bij misstanden, zoals kinderarbeid of milieuschade. Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (IMVO) betekent dat bedrijven zich inspannen om deze risico's op misstanden op te sporen en aan te pakken.

In MVO, hebben Nederlandse organisaties en bedrijven zich de afgelopen decennia sterker aan de maatschappij verbonden, ook internationaal. Wat internationale MVO bedrijven en organisaties doen is dat zij hun kennis en kunde (en soms geld) ter beschikking willen stellen om te helpen aan de internationale problemen. Hierbij zijn zij gemotiveerd door 3 argumenten: *MVO moet* (bijvoorbeeld omdat de nieuwe generatie anders niet bij ze wil werken); *MVO loont* (bijvoorbeeld omdat ze hun personeel nieuwe vaardigheden kunnen laten ervaren) en *MVO hoort* (intrinsiek gemotiveerd). Met name in de Nederlandse topsectoren is betrokkenheid van door MVO gemotiveerd bedrijfsleven veel voorkomend. In de Nederlandse watersector zijn VEI en de DWA voorlopers op het gebied van het leveren Peer-2-Peer support; in de overheidssector is VNG International toonaangevend; en in de landbouwsector is Agriterra wereldwijd de grootste actor in het ontsluiten van (Nederlandse) agrarische ervaringskennis. Al deze Nederlandse NGOs zijn door de inzet van ervaringskennis onderscheidend en vernieuwend in de internationale ontwikkelingssector. **De Nederlandse overheid zou in de beleidsnota moeten willen ambiëren om een stimulerende rol te spelen zowel richting het bedrijfsleven als richting de hulp sector in de promotie van het Peer-2-Peer support en MVO.** Dit zou rechtstreeks effect hebben om een vergrote motivatie van het Nederlands bedrijfsleven, en in gestructureerde inzet in het hulpinstrumentarium. O.i. kan via een herwaardering van de tot het beschikking staande BHOS instrumentarium er voor een echte vernieuwing worden gezorgd in beide beleidsvelden. Oftewel, behalve 'Doen waar naar Nederland goed in is'; is ook': **'Delen waar Nederland goed in is'.**

Wie is Stichting Agriterra

Stichting Agriterra is 25 jaar geleden als een ideële organisatie opgericht door Nederlandse boerenorganisaties LTO Nederland, NCR, Vrouwen van Nu, en NAKJ) om kennis en kunde te ontsluiten voor het versterken van collega boerenorganisaties in ontwikkelingslanden. Inmiddels is Agriterra uitgegroeid tot de leidende organisatie wereldwijd op het gebied van agrarische coöperatieve versterking. Agriterra heeft het hoofdkantoor in Arnhem en 3 regionale kantoren en 12 veldkantoren in Afrika en Azië met in totaal 170 medewerkers. Een fundament van de werkwijze van Agriterra is om in de technische assistentie die zij levert aan boerencoöperaties een mix te bieden van professionele coöperatieve ontwikkelingskennis (door eigen medewerkers), in combinatie met ervaringskennis (door het inzetten van Peer-2-Peer support). Jaarlijks worden vanuit de Nederlandse agrarische coöperatieve sector ongeveer 200 werknemers ingeleend om te ondersteunen voor het werk van Agriterra in ontwikkelingslanden.